

03.10.2014

POL-2014-12025

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntö, OM 1/62//2013, 19.9.2014  
SMDno-2014-1738

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI RIKOSUHRIMAKSUSTA JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI**

Oikeusministeriö on pyytänyt Poliisihallitusta esittämään lausunnon oikeusministeriön valmistelemasta otsikossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi rikosuhrimaksusta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.

Poliisihallitus on tutustunut hallituksen esityksen luonnokseen. Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa otetaan käyttöön rikosentekijöiltä perittävä uusi maksu, rikosuhrimaksu. Maksun suorittamiseen velvollinen olisi henkilö, joka tuomitaan rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta. Lisäksi rikosuhrimaksuun velvollinen olisi oikeushenkilö, joka tuomitaan yhteisösakkoon. Huomiota pyydetään kiinnittämään erikseen ehdotetun lainsäädännön tietojärjestelmiin liittyviin, ja tätä kautta taloudellisiin vaikutuksiin. Lisäksi rikosuhrimaksun määrittämiseen ja perintään liittyviä viranomaisia (poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuimet, ulosotto) pyydetään kiinnittämään huomiota vaikutuksiin, joita lainsäädännöllä on kyseisten viranomaisten toimintaan. Laki teknisluonteisine muutoslakeineen on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2016. Voimaantulo riippuu kuitenkin oikeushallinnon tietojärjestelmähankkeiden toteutumisaikataulusta, joka vaikuttaa myös uuden sakkomenettelyn voimaantuloajankohtaan.

Poliisihallitus on aiemmin lain luonnoksen valmistelun yhteydessä todennut, etkä laki tulee aiheuttamaan merkittäviä muutoksia uudistettaviin tietojärjestelmiin, rikosuhrimaksujärjestelmä edellyttää oikeushallinnon ja poliisihallinnon tietojärjestelmien Aipa- ja Vitja-järjestelmien toimivuutta ja yhteensopivuutta.

Kuten Poliisihallitus on aiemmin todennut, tietojärjestelmät olisi suunniteltava siten, että ne tukisivat sakon kirjoittavaa poliisia. Sakottamisen yhteydessä sakkoa antavan poliisimiehen ei pitäisi tarvita miettiä, onko kyseessä vankeusuhanalainen rikos, vaan tarvittava tieto tulisi saada suoraan tietojärjestelmästä. Tällainen lisää järjestelmän osaltaan toteuttamiskustannuksia.

Sakkomenettelylaki (Laki sakon ja rikesakon määrittämisestä) on suunniteltu tulevan voimaan Aipa- ja Vitja-järjestelmien valmistuttua. Rikosuhrimaksujärjestelmä olisi tarkoituksenmukaista saattaa yhteen sakkomenettelylain voimaantulon kanssa, jolloin välttyään ylimääräisiltä järjestelmien muutos-

kustannuksilta. Aipa-järjestelmän osalta tavoitteena on saada sakko-osio valmiiksi syksyllä 2015, jolloin uusi sakkomenettely on arvioitu voitavan ottaa käyttöön aikaisintaan syksyn 2015 aikana. Uuden tietojärjestelmän käyttöönotto saattaa kuitenkin viivästyä, eikä poliisin valmius siirtyä uuteen sakkolain mukaiseen menettelyyn vuoden 2015 aikana ole varmaa.

Kuten esityksen luonnoksessa todetaan, uuteen sakkomenettelylakiin ollaan suunnittelemassa koulutuspakettia, jossa yhteydessä rikosuhrimak-suun liittyvä koulutus voidaan järjestää. Muussa tapauksessa olisi järjestetävä erillinen verkkokoulutus tai ainakin ohjeistettava asia. Lisäksi sakkokäsikirjaan on tehtävä tarvittavat päivitykset. Poliisi vastaa sähköisten sakkolomakkeiden, oikeusministeriö paperisten sakkolomakkeiden muutoksista. Poliisin järjestelmistä on päivitettävä poliisiasiantietojärjestelmä (Patja), liikennevalvontasovellus (LVS) ja poliisin operatiiviset lomakkeet (POLO). Lisäksi poliisin ja syyttäjän järjestelmäsovelluksen rajapinta vaatii päivittämistä. Samoja järjestelmiä käyttävät myös Tulli ja Rajavartiolaitos.

Kaikki nämä edellä mainitut vaadittavat toimet ovat poliisihallintoa koskevia merkittäviä muutoksia. Kustannuksia on käytännössä tässä yhteydessä kuitenkin mahdotonta arvioida, sillä kustannusarvio edellyttäisi työmäärän arviota järjestelmän toimittajilta. Kuten esityksen luonnoksessa on todettu, kustannusten jakoa ja erillistä rahoitusta järjestelmien kehitykseen ja päivitykseen olisi todennäköisesti harkittava.

Poliisihallitus pitää esitysluonnosta perusteltuna ja lakiehdotusta kannatettavana. Koska rikosuhrimaksulain voimaantulo on riippuvainen uusien tietojärjestelmien yhteensopivuudesta ja toimivuudesta, ei lain voimaantuloa ole mahdollista kiirehtiä, käytännössä laki voisi tulla voimaan Poliisihallituksen arvion mukaan aikaisintaan vuoden 2016 alussa. Poliisihallitus katsoo, että voimaantulon edellyttämiin käytännön toimiin tulee varata riittävä siirtymäaika ja osoittaa järjestelmän käyttöönottoa varten rahoitus, jotta rikosuhrimaksumenettelyn toimeenpanon vaatimat toimet voidaan toteuttaa tietojärjestelmien vaatimien muutostöiden lisäksi.

Poliisihallituksella ei ole esityksen luonnoksesta muilta osin lausuttavaa tai kommentoitavaa.

Poliisijohtaja

Seppo Kolehmainen

Poliisitarkastaja

Vesa Tikkala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisihallitus 03.10.2014 klo 08.54. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Sisäministeriön poliisiosasto